

anno: nam Babyloniae corruptio eorum magna contigit & ruina: & ob hoc plurimi in Seleuciam magis: magisque confugiunt: eos amplior ibi clades suscepit: propter causam quam breuiter enarra- bo. Graecis in Seleucia habitantibus aduersus Syros ex maxima parte inimicitiae uitae gerebantur: sed Graeci semper superiores extabant. Tunc itaque cohabitabant eis & Iudaei qui aduenerant. Syri autem seditionem mouentes: coeperunt superiores existere ex consensu & auxilio Iudaeorum: ho- minum inconsiderate se in periculo praecipitantium: & intentionem solam ad bellum gerendum habentium. Tunc Iudaei hac seditione superant. Illi uero nullam aliam rationem cernebant: qua possent statum suum pristinum & dignitatem reformare: nisi Syros a Iudaeis seperarent. Vnusquis- que igitur eorum uerba faciunt ad Syros cum quo quisque se familiaritatem habere cernebat: atque hoc modo pacem inter se: amicitiamque componunt. Primates itaque uiri ex utraque parte pacta quibus & pax & concordia seruaretur instituunt: atque hoc modo inuicem exhortantur: ut cum Iudaeis bellum gerant. Quos ex constituto repente inuadunt: interimuntque super quinquaginta mi- lia hominum. Pereunt igitur omnes praeter admodum paucos: qui forte aut amicorum aut uicino- rum misericordia conseruati sunt. Et cum iam ibidem uiuere non poterant: discedunt exinde in Cthesifontem ciuitatem uicinam Seleuciae: ubi consuetus est Parthorum rex per singulos annos hiberna peragere: ubi etiam plurimae eius opes: & plurimus regni cultus asseruatur. Nulla tamen iam eis spes uiuendi fuerat derelicta: nam etiam ibi omnis gens Iudaeorum terrore regis praeme- batur. Non enim tam Babylonios quod seleucios formidolosos habebant: sed etiam omnis multi- tudo Syrorum: quae in illis locis habitabat ad ipsum cum seleucis loquebantur: ut bellum gererent cum Iudaeis. Ob hoc ergo discedunt etiam inde in Neerdam: & in Nisibin: & propter munimentum illarum ciuitatum tutos se esse posse censebant. Super hac etiam habitantur ille ciuitates ab hominibus bellicosus. Et ea quidem quae circa Iudaeos Babyloniae constitutos: acta sunt huius- modi fuere.

¶ Incipit Liber. xix. antiquitatis Iudaicae.

¶ Qualiter Gaius Caesar infidiis a Cassio Chærea extinctus est. CAP. I.

Gaius non in solos Iudaeos: qui in Hierosolymis fuere: & eos qui in his regioni- bus habitabant: iniustitiae suae demonstrabat insaniam: sed per omnem terram & per omne mare super eos praecipua destinabat: quaqua uersum imperium Romanum protenditur: & pluribus cuncta calamitatibus adimpleuit: quales ante nunquam historiae prodiderunt. Maxime autem omnium Roma cladem perpetiebatur: quam in nullo honorabiliorem caeteris ciuitatibus aesti- mabat. Nam cum omnes caeteros libenter tractaret: non ita se natum: ut om- nes quancumque ex nobilibus uel generosis clarissimi constabant. Multa eti- am crimina perpetrabat aduersus equites Romanos. Quidam hoc dignitatis nomine censebantur: opibus autem pene pares senatoribus existebant: propter quod etiam in con- uentu senatus interesse solebant: quos ualde inhonoros habuit: plurimosque ex eis morte damna- bat: quorum etiam pecunias auferbat. Nam multas etiam caedes non ob aliud: nisi ut eorum aufer- ret pecunias perpetrabat. Diuinum uero sibi cultum & honores uolebat non cum hominibus exhi- beri: sed etiam in templum Iouis ueniens: quod Capitolium quidem uocant: magis uenerabile autem illis est omnium templorum: fratrem se Iouis esse ausus appellare. Sed etiam alia quae gerebat: non erat furoris aliena. Nam etiam ex dicearchia ciuitate quae in Campania constituta est: ad Mesanam quae alia quoque est maritima ciuitas: graue putans ut remis transitum faceret: putansque subicere sibi etiam hoc elementum posse: uelut domino maris existente: talia etiam uolebat fluctibus gerere: qualia solet terrae natura sustinere. Voluit ergo & a litore ad litus stadia ferme. ccc. in medio mari: & in- tra tam uastum sinum pontem construere: super quem carrucis & diuersis uehiculis itinera uale- ret efficere. Sed etiam templorum paganorum nullum despoliatum reliquit. Quaecumque enim pi- ctura aut sepultura uenusta fuere: uel alio quolibet opificio pulchra simulare: atque omnimodo anna- thematizata: deferri iussit ad se. Non enim alibi pulchras res esse dicebat oportere: nisi in pulchriore loco. Hunc autem Romam esse firmabat. Non solum autem suam domum: sed etiam hortos aliaque sua habitacula ubicumque terrarum Italiae constabant: ex talibus repleuerat ornamentis. Nam etiam Iouem Olympium qui maxime apud gentiles uenerabilis habetur: quem Phidias atheniensis fecerat ausus est in Romanam transferre ciuitatem: nec tamen ad effectum res perducta est: architectis dice- tibus ad Memmium Regulum: cui res illa fuerat imperata: eo quod si illud moueretur simulacrum: ali- quid malum posset accidere. Fertur autem Memmius etiam prodigiis propter hoc multis acceptis distulisse negotium. Verumtamen eiusmodi uerba scribit ad Gaium: unde periculum mortis illi protinus imminebat: euasit tamen quomodo Gaius morte praeventus est. Intantum etiam proru-

perat eius infania: ut cum ei filia fuisset exorta: eam perducens in capitolium super genua simulachri constitueret: communem sibi natam: iouiq; confirmans: duos patres uni proli constituens. Et hæc illum talia perpetrantes: pro nefas homines tolerabant. Molitus est etiam seruos ad accusationē excitare dominorum: quæcunque uellent in publicum crimina deportare. Illi autem quæcunque illis pessima oriebantur in animo: nulla prohibebantur dicere ratione: cernentes gratum illi fore: quicquid mali dixissent: ita: ut etiam Claudium auderet Polydeuces seruus eius accusare: & ille patiebatur aduersus patrum suum geri capitale iudicium: sperans etiam ipsum quo faciliorem potentiam aduersus cæteros adipiscetur extinguere: non tamen affecutus est quod uolebat. Repleta igitur uniuersa republica diuersis malis: diuersisque calumniis ex audacia seruorum aduersus dominos ubique insidiæ gerebatur: ab aliis quidem in suas iniurias: pro his quæ passi sunt defensarent: ab aliis autem præuere homines capiētibus cum sibi ab eis pro culpis suis aliquod supplicium immittere sentirent. Proinde: quomodo corruptis legibus & hominibus in afflictione constitutis: non paruum beatitudinis momentum: illius mors hominis apportauit: sed etiam genti nostræ: quæ breui iam omnis interiret: nisi mors illū celeriter occupasset: uolo super eo cuncta differere. de eo quoque magnam fidelitatem confert hominibus: & solatium in calamitatibus constitutis: at etiam correctio nem his qui putant prosperitatem esse perpetuam docetque: ne rebus secundis quisque pessime commutetur: sed uirtute studium esse percolendum. Vias equidem tres mors illa parauerat: & harum unusquisque uiri boni primatum in consiliis habebant. Emilius enim Regulus ex Corduba Hiberiæ ciuitate originem ducens: congregauerat plurimos: ut siue per illos: siue per semetipsum alacriter Gaium interimeret: alterius autem principatum gerebat Cassius chæreas tribunus: sed etiam Minutianus non paruum partem hominum ad hoc opus congregauerat. Causa autem erat illis odium: quo circa Gaium uniuersi tenebantur. Et Regulus quidem iracundiam eius & iusticiam qua in cunctos utebatur horrebat. Gerit quippe indignationis aliquid animus liber ut iniquitatem ferre non ualeat. Hic ergo cum multis aduersus Gaium consilium capit: cum amicis: & cum aliis: qui efficaces ei uidebantur ad causam Minutianus autem: ut Lepidum ulcisceretur amicum suam: hunc enim cum aliquibus suis concubibus Gaius extinxerat. Super hoc quoque sibi timebat: ne a Gaiō similiter pateretur. Nam uidens ex aliis exemplis sibi mortem imminere: festinabat suum præuenire periculum. Chæreas uero confusionem suam & Gaii obprobria non ferebat: quibus eum arguebat: quod quasi nihil in se fortitudinis gereret: in super etiam plurimum sibi per singulos dies imminere cernebat. Mortem quoque Gaii omnes honestum opus & liberum: libenter excipere reputabant: cæteri uero cupiebant super hoc habere commune consilium uidentes tantas iniurias: & exemplum paruum dari cupientibus principatum. Omnes ergo ut tantis cladibus liberarentur: desiderabant aduersus Gaium aliquid geri: decet nanque ad talia negotia bonos uiros accedere: pro salute pietatis: & imperii macula auferenda: aiebat cum suo discrimine. Super omnia autem Chæream ad opus gerendum excitabat melioris famæ cupiditas: & quia cernebat facilem sibi aditum fore ad Gaium: tribunus nanq; erat: & per hoc se oportunitatem reperiturum putabat: quia perimeret Gaium. Interea ludi curules agebantur: circa quæ spectacula: magnum geritur a Romanis studium. Concurrunt enim alacriter ad circum & pro quibuscunque rebus opus habuerint: ab imperatoribus congregatione facta deposcunt. Illi uero quod multitudini non iudicant resistendum: confestim grate petita concedunt. Rogabant itaque tunc Gaium: cum omni intentione postulationibus utens: ut censum releuationes efficeret: & græuedines cunctas auferret. Ille uero nolebat ista concedere. At illi uoces amplius eleuabant. Tum ille diuersos per diuersa loca mittēs: iubet clamantes abripi: & sine ulla dilatione confestim interimi. Et illa quidem talia iusserat: quibus autem præceptum erat: iussa complebant. Plurimis itaque pro hac causa morientibus: populus spectans: clamare cessauit. Tunc omnibus suæ facultates in cōtemptu fuere uidentibus alios pro suis opibus ad interitū peruenire. Hæc & huiusmodi Chæream excitabant: ut magnanimitè ingrederetur causam: & insidias quas parauerat Gaiō perficeret: ut cum tam nequiter aduersus homines exasperatum reprimeret. Et sæpius conuiuiō Gaii: uolebat rem aggredi: & tamen consideratione reuocabatur: non secernens inuenire oportunitatē qualē negotio aptā esse iudicabat: uerens: ne frustra ad tantū opus accederet: sed ita rem moderabatur: ut consilium sui animi consequeretur effectum. In hoc igitur multo tempore militabat: non libenter conuersationem sustinens Gaii. Cum autē eum constituisset Gaius super omnes publicas functiones: & cætera alia quæ Cæsaris erant: inferenda thesauris: per illud omne opus a rato negotio priuabatur. In quo tamen maiorem sibi uirtutem implendi operis aggregabat q̄ more suo magis rebus utebatur quam Gaii obediebat imperio: parcebat enim humilibus: atq; de pressis. Vnde ad iracundiam quoque prouocauit Gaium: ita ut eum de molitie prius: & de socordia criminaretur: non ualentem sicut ipse uellet pecunias congregare. Contumelias igitur illi plurimas ingerebat: & muliebria oppingebat nomina: omni confusione plenissima. Et hæc quidem: cum in aliis increparet ipse magis gerebat: in quibusdam celebrationibus ministeriorum: quas ipse constituerat. Stolas nanque muliebres induebatur: & circumpositionem cōplicatorum crinium adhibēs aliaq; quæ ad ornamentum cultūq; muliebrem pertinent: ipse sustinens: huius confusionē criminis

auderat aliis exprobrare. Chæreas autem: quando hæc uestimenta Cæsar sumebat indignatione se rebatur maxime cum illa uestimenta ministris irridentibus redderet: ita ut etiam tribuni in derisionem cum haberent: & obprobrium. Nam cum sumpturi essent ministri a Cæfare muliebria uestimenta prædicabant: aliquas ut consueti erant ad lulum illum proferre facerías. Propter hoc etiam ei fiducia maior accessit: ut socios quosdam acciperet: quibus se ostenderet non pro causis minoribus indignari. Nam etiam Pompidius senatorius: qui pene per omnes ordines & gradus administrationis transferat. Epicureus autem erat: & propter hoc: ocii & quietis studiosus. Hunc Dimidius inimicus eius accusauit eo quod posset gaium male loquiis turpibus infamare & eo assumens Quintiliam mulierem quæ in rebus scenicis erat propter pulchritudinem clara: & pulchritudine pluri morum amorem habebat & studium: nam etiam ab ipso Pompidio diligebatur: accusatio autem fuerat falsa. Illa uero graue iudicante testimonium in causa mortis aduersus amatorem proferre: puniendi eam dixit debere Dimidius. Tum Gaius excitatus iubet Chæream sine ulla dilatione continuo tormentis examinare quintiliam. Nam & in rebus capitalibus: & ubicunq; tormentis opus esset: eodẽ chærea utebatur: propter quod eum crudelius arbitrabatur ministerium exhibere: timentem: ne ab eodem mollicia & socordia culparetur. Quintilia itaq; dum ad tormenta duceretur: consociorũ cuiusdam pedem calce deprimens: signauit eos debere considerare: & nihil detortentis eius penitus timere. Chæreas tamen eam ac si nolens ad egit: timens pp illam ipse subire periculum. Et nihil differens: eam inconspectũ Gaii deducit: sedatam tormentis atq; deformatam ut etiam ab amatoribus suis sine ulla uoluptate uideretur. Tunc Gaius illam speciẽ non sustinens: sed admodum compassus Quintilia: eo q; grauius tormentis fuisset affecta: liberam crimine: absolutamq; pronunciat: & cum ea simul Pompidium. Ipsam etiam pecuniarum dono muneratur: unde illi solatium esset: propter quod grauius erat debilitata tormentis. Nam non solum sanitas eius corporis supplicii corrupta erat: sed etiam pulchritudo defedata. Hæc igitur grauius Chæream commouerunt q; per eũ homines torquerentur. Vnde quoq; suam iracundiam non sustinens dixit ad Clementem: atq; Papinium: quorũ Clemens quidẽ super militiam constitutus erat. Papinius super eos qui Gaii fuere custodes. O Clemens inquit minus facinus in agendo quæ pro imperatore constabant. Nam etiam eos qui aduersus eius principatum coniurationem: fecerant multa prouidentia uigilantes: & laboribus defuadentes: alios quidem extinximus: alios autem tormentis affecimus: intantũ: ut etiã ipsi Gaii miserabiles uiderentur. Ira nostram militiã cũ nimia seueritate tractamus. Tacente autẽ Clemente: grauius quidem se ferre quæ imperabantur: nã oculis erat quã uultu: & colore manifestas: uerbis autẽ insaniam imperatoris aperire iniustum esse iudicauit. Chæreas autẽ Clementẽ prouidenter præparans: cœpit fiducialibus uti sermonibus & ad eum enarrabat mala: quæ ciuitatẽ: & illud obtineret imperium: & q; uerbo quidem Gaius illoq; esse causa malorũ diceret: si uero quisq; rem iquit cum ueritate discutiatis: inueniens o Clemens q; ego sim totius mali causa: & hic Papinius: & tu: qui Romanis & uniuersæ humanitati pro bonis omnia tormenta: & omnes clades ingerimus: nõ imperiis cõpulsu Gaii: sed nostra in hoc uoluntate progressi. Festinemus igitur comprimere tantum iniuriatorẽ in ciues socios: omnesq; subiectos: cui nos ministerium exhibeamus: & ueluti satellites atq; carnifices an eius crudelitates implendas extamus: & arma quæ aduersus hostes proferre debemus: in nostros ciues conuertimus: non pro libertate: non pro Imperio Romano: sed pro salute eius: qui suæ iniquitati festinat cuncta subiicere. Nam simul & nostra corpora & nostras conscientias per singulos dies polluimus tormentis: & sanguine miserorũ: donec etiam alter aliquis inueniatur: qui in nos quoq; tale Gaii ministeriũ exequat. Non enim propter hæc quæ gerit cũ fauore circa nos conuersabitur: magis autem cum suspitione. Ad hæc etiam cum: pereuntium multam stragem effecerit: non enim poterit Gaii unquã seuitia terminari: quomodo non iudicio in talibus causis intendit: sed sola libidine ad hominum cædem ipellitur: tum demum etiam nos cunctis pereuntibus coniunget. Ad hæc Clemens consilium Chæreae manifestius approbat: taceri autem iubebat: ne in plures sermo ferretur: & diffusis passim rebus quæ gererent: antequã res consequatur effectum: secreto prodito: & insidiis propalatis: ipsi ducerentur ad pœnam sed tẽpore procedente: rẽ spei cõmittere: ut oportunitatem fortuna tribuente opus nouiter adimpleret: se tamen dicebat per senectutem non posse audaciam gerere: ad tantũ negotium inchoandũ. His uero quæ a te o Chærea tractata dictaq; sunt: cautius aliquid fortassis inueniam: decetius autẽ: quis poterit inuenire. Et Clemens quidẽ continuo mutare sententiam: omnia quæ audierat: quæq; ipse dixerat: cœpit efferre per plurimos. Chæreas autem formidans: perrexit ad Sabinum: extantẽ uirum dignũ: quẽ etiam libertatis cognouerat amatorem: & propterea dispositiones illorum temporum hostiliter abhorrentem. Opus itaq; putans ut celeriter: quæ cogitabat inciperet: oportunitatem est ratus: ut cum eorũ cõicaret maximo duce timore ne a Clemente secreta proderentur. Super hæc etiam dilationes temporum aliquid contrarii reputabat allaturas. Cum autem libenter Sabinus ad talem cogitationem talemq; uoluntatem consentiret: tunc quidem tacere se dixit: & ad nullum de tali re suam proferre uoluntatem: nec manifestatum esse firmabat: sed si aliquid inquit uiriliter uolumus efficere: nihil dilationis penitus detur. His igitur dictis: exinde conuertitur ad Minutianum: ipsis quidem studiis & uirtute parem: & similia ex

animi magnitudine cupientem: consanguineum tamen Gaii: sed suspectum propter mortem Lepi-
 di. Multam namq; inter se amicitiam Minutianus Lepidusq; possidebant: & propterea etiam ipse ti-
 more periclitabatur: ne similiter eum periri contingeret. Erat quippe Gaius omni nobilitati terri-
 bilis: ut putaretur aduersus unumquemque singulari insania prorupturus. Propter hoc enim alteru-
 tri sibi met erant pro rerum necessitate formidini: & uoluntatem quam circa odium Gaii gerebant
 indicare non poterant. Ob cuius utiq; suspicionem: nec deuotionem sibi met aperte impendere præ-
 sumebant: dum igitur conuenissent: & Minutiano honorè sicuti prius exhibuissent: erat enim digni-
 tate præclarus ciuium & cunctorum ore laudatus: inter principia sermonum præcedens ille uerba
 fecit ab Chæreæ: requirens quod signum illa die perceperit. Per totam namque ciuitatem gratia
 Chæreæ uidebatur iniuria: quam pro signorum datione ipse portabat. Et ille inter uerba iocanda
 nihil motus: Minutiano respondit: eiq; sermonem de rebus talibus faciendum esse commisit: & tū
 mihi inquit da libertatis signum. Gratias ago tibi: qui me amplius acuisi: quam ego per memet im-
 plere consueui. Neq; mihi sermonibus iam pluribus opus erit: sed hoc iufficere iudico: si etiam tibi
 idem placeat quod & mihi: quando etiam priusquam conueniremus: eius noscitur fuisse commu-
 nionis. Vno itaq; gladio sum accinctus: qui iufficere possit ambobus: in quo consenti fortiter: & ac-
 cedamus ad opus. Princeps autem si uis ipse consisto: iubens operibus imminere. Quod si cœpero
 tui cooperationem solatii: prosequar grassatione ferri concessa mihi te cõfirmante fiducia: per hoc
 enim ipsum quoq; ferrum efficacius solet existere. Impellor enim ad actum: non pro his quæ patior
 ego: dum spe ipse circũferar. Non utiq; hæc lenitas mea pericula tantummodo me considerare per-
 mittit: dum & liberæ patriæ: atq; legibus: & ademptæ uirtuti: & tãtæ condoleam pesti: quæ cunctos
 simul propter Gaium apprehendit. Dignus enim sum apud te iudicem fide rerum huiusmodi: quã-
 do etiam tu sapere talia comprobaris. Tunc Minutianus considerans ardorem sermonum eius: li-
 benter amplexatus est: & eius audaciam approbauit atq; laudauit: & uale dicto cū uotis eū precibusq;
 dimisit. Quidam enim asseruabant ea quæ cogitabantur quodam auspicio fuisse firmata. Nam dum
 Chæreas ingrederetur curiam uox cuiusdam de populo fertur emissa: quæ quasi admoneret dicens.
 Perfice quod agendum est: opitulante diuinitate. Quo facto: primum quidem Chæreas expauit: ne
 quis coniuratorum uideretur prodidisse secretum: nouissime uero considerans: quia hæc pro inui-
 ratione dicerentur: siue commonente aliquo: consciorum: seu certe deo: qui cuncta humana respi-
 cit consulente: omnibus ad confortationem insidiarum causa patuisset: uniuersi simul armati sunt:
 alii quidem ex ordine senatorio: alii uero romanorum & equitum qui conscii esse uidebatur. Neq;
 enim erat uir nobilitate seu sælicitate præditus: qui Gaii transitum non ardentem appeteret. Quapro-
 pter omnes quo possent studio in uita priuaretur: totaq; confidentia atq; uirtute ad tyranni cædem
 erant & sermonibus & operibus præparati. Nam & Callistinus libertinas Gaii: uir unus potentia
 summi culminis eleuatus: qui nihil aliud potestate sua q̄ tyranno equus esse putaretur timore cun-
 ctorum & magnitudine pecuniarum quæ ei nimis accesserant eo q̄ esset in muneribus accipiendis:
 & iniuriis exercendis accerrimus: & uigorem ultra modũ haberet: cum naturam Gaii stabilem esse
 sciret: & in quibus declinasset nequaq; posse reuocari: & multas quidem alias periculi causas: nec non
 & magnitudinem pecuniarum haberet: accedit latenter ad Claudium sperans quia si ei cæderet pri-
 cipatus deficiente Gaiio: honorem similem ei præberet: eo q̄ illi gratiam & uerba clementiæ imper-
 disse primitus. Ait ergo quia iussus a Gaiio Claudium ueneno perimere crebra huius rei dilatio-
 nes exquisisset: ne talia perpetraret. Sed mihi uidetur: quia fingebat hæc Callistinus uolens capere
 Claudium. Nam neque Gaius studens interfici Claudium: honestas poterat occasiones exquirere:
 neque Callistinus iussus optabilem rem Gaiio perpetrare si distulisset mandata domi sui pericula
 potuit declinare. Sed Claudium diuinitas quidem a Gaii uæfania liberauit. Callistinus autem pro
 commendatione sui finxit hanc gratiam: quæ ei nequaquam probabatur iniuncta. Hii quidem
 qui circa Chæream erant: differebant quotidie dum multos segnicies detineret: Chæreas autem
 nullam moram gerebat: sed omne tempus ad agendum oportunissimum iudicabat. Nam dum
 Gaius in Capitolium ascendisset: ut pro filia sacrificaret: uenit frequenter ad eum: & in imperialis
 loci culmine stantem uidens ac populo auri & argenti pecunias dispergentem: dum hæc in mini-
 stria gererentur: præcipitem ex eminẽti loco cogitauit impellere: cum se a nullo uideri putaret: nec
 insidias fecisse crederetur: & licet non optata mors euenisset: ipsi tamen accessisset audacia ut etiam
 præter ferrum perimeret Gaium. Tantum habuit cum coniuratis Chæreas ardorem: metuens ne
 tempora oportuna diffluerent. Illi uero uidebant quidem eum pro sua libertate sollicitum: posce-
 bant autem: ut paratum tempus: usque ad solennitatem spectaculorum differret: ne dum cona-
 men nequiuertit impleri turba fieret ciuitati dum conscii requirerentur a Gaiio: & insidiarum
 non ualeret utilitas in futuro: sed hoc utile fore: ut in celebratione spectaculorum res potius
 tentaretur agi. Hæc spectacula in palatio ob honorem Cæsaris a paruo eius rotundo templo
 aguntur: qui primus potestatem populi conuertit in seipsum: quæ scilicet Romani nobiles cum
 filiis simul & coniugibus libenter spectare noscuntur. Tunc enim Gaius negligens: ad omnes
 ita facilis erat incurtus: quando multa milia hominum paruulo concurrerant: ut potuisset

quilibet ad eius necem audacter accedere: absentibus quoque custodibus: qui licet uellent: non tamen ei presidium facile deportarent. Expectabat ergo Chæreas: & uenientibus spectaculis: prima die nitebatur: ut quod fuerat præcogitatum: sine dilatione fortunæ solatiis adimpleret: qui tamen tribus diebus ludorum transactis: uix die nouissimo opus ualebat terminare. Itaque Chæreas aduocans coniu-ratos: satis inquit etiam præteritum tempus nostram potest obiu-rare segnitiam: pro his quæ cum tanta uirtute tractata sunt & neglecta noscuntur. Et melius est: ne proditione facta pereat causa: & potius Gaius nos afficiat: cunctorumque auferat libertatem his diebus quos nos tyrannidi eius adicimus: cum & nos de cætero debeamus esse liberi: & aliis eam præbere felicitatis: præteritique sæculi honorem & miracula reparare. Illis uero nequaquam contradicentibus: quasi non bene fuisset hortatus neque actum hunc ad uerse suscipientibus: sed potius conticescentibus: cur inquit o fortissimi segnes estis. An non uidetis hodie spectaculorum diem esse nouissimum: & Gaium ferri ad Alexandriam nauigaturum: ut Aegyptum contemplet. Bonum ergo uobis est: ut uestris manibus Romanæ gloriæ auferatis obprobrium: & hoc terra matrique diuulgetur. Nam quomodo non iustæ erimus confusioni obnoxii: si quis eum Aegyptius uideatur: perimere: iniuriam non ferens libertatis oppressæ. Ego siquidem nequaquam cogitationes uestras differre potero: sed hodie ad pericula simul accedo: grate ferens: quicquid ex eis euenerit: animo scilicet consistens ad pericula omnia præparato: quam ut mihi huius laudis possit euenire priuatio. Hæc ille dicens: ipse audacia armatus est: & reliquis fiduciam præparauit: cunctisque iam erat desiderium: ut conamen attingeretur nihilque differens diluculo ad palatium multitudo equestrium armata conuenit. Mos erat tribunis ense cinctis petere ab imperatore signum quod ei compete-bat: ut signum acciperet. Concurrerant ergo ad palatium omnes: ut pro spectaculo loca sibi met occuparent. Cumque multa plebe atque compressisse Gaius exultaret: ita ut præ multitudinem: neque ipso senatui: nec romanis equitibus locus esset: sed omnes permixti sederent: cum uiris pariter mulieres: & liberi una cum seruis: Gaius processu sibi met facto: pro Cæsare solenniter immolabant: cuius erant spectacula celebrabat. Et dum de sacrificiis aliquid sanguinis cecidisset contigit: ut ex eo cruore cuiusdam senatoris Asprenæ nomine uentis adimpleretur: quod factum Gaius quidem præbuit risum: Asprenæ uero augurium fuit apertum: quod scilicet una cum Gaius pemptus est. Fertur itaque Gaium ultra suam naturam illa die mitissimum: ita ut omnibus eius humilis saluatio mirra uideretur. Qui post sacrificia ad spectacula ueniens presidebat: & circa eum primi procerum. Est autem ipsum spectaculum: ubi annis singulis exhibetur in duabus cellis quarum altera quidem ducit ad atrium: altera uero ad porticum: ingressibus & egressibus apta: quatenus non turbentur qui interius esse noscunt. Est enim illic & alia cella: in qua iutores exerceri solent atque cantores: Residente itaque populo: & Chærea cum tribunis non procul a Gaius: dextrum namque cornu Cæsar tenebat: quidam Vatinius ex ordine senatorum: uir militaris Cluditum consularem uirum iuxta se residentem nullo audiente requirebat: si quis ei aliquid dixerit nouitatis. Quo dicente: nihil sibi ea die nunciatum: o Claudite inquit hodie tyrannidum certamen agitur: Tunc Cluditus: o fortissime inquit tace: & mox uersus subiunxit homeri dicens in græco quod est in latino: ne quis alius maliuolus sermone exaudiat. Cumque multa poma in theatro spectantibus spargerentur: & pariter aues innumere: & quæ pro raritate sua sunt comparantibus preciose: Gaius lites & rapinas propter hæc actas libenter inspiciebat. In illo siquidem spectaculo duo ei auriga prouenerunt. Mimus namque est introductus quo actum est: ut iudex deprehensus crucifigeretur: & pantomimus fabulam saltauit Cyniræ in qua & ipsa occisa: & eius filia Myrrha uidebatur: atque sanguis inimica arte diffusus: & circa iudicem crucifixum: & circa Cyniram: atque Myrrham. Constat autem: quoniam & dies ipse fuit: quo Philippum Amintæ filium: macedonum regem in spectaculum ingredientem unus sociorum sustinet in spectaculo usque ad finem: eo quod nouissimus erat dies: an certe usus balneis: atque cibus illic deinde remearet sicut & prius. Minutianus iuxta Gaium sedens: ac metuens: ne in uacuum tempus efflueret: surgens cum et Chæream uideret egressum: precebat ut confortaret eum. Tunc egredientem tenuit Gaius a ueste: & quasi per amicitiam: quo: inquit pergis o beatissime. At ille reueritus Cæsarem cum timore sedit. & paululum quietus: denuo surrexit & abiit. Cui egredienti non impediuit iter Gaius: credens eum ad necessaria progredi. Asprenas quoque cum esset & ipse particeps operis admonebat Gaium sicut & prius ut ingressus ad balnea atque prandium ad spectacula remearet: quatenus: ut ad finem sua tractata perducerentur. Illi siquidem qui circa Chæream erant exacuebant alterutros: quasi tempus esset singulos præparari: ne ad opus abeuntes inuenirent: & negligentes opportunum tempus amitterent. Erat namque etiam dies iam circa horam nonam. Chæreas itaque tardante Gaius erat paratus ut ingrederetur ad sedem eius: præsciens tamen: quia illic necem principis cum multo sanguine senatorum & simul equestrium adimpleret licetque aderet: melius tamen esse iudicauit: omnium tutamen libertatemque seruare. Cumque essent omnes ad spectaculorum uota conuersi: Gaius signum surgendi fecit: turbaque repente facta: conuersi sunt coniurati: & populos impellebant: ut quasi Gaius secreti officium præberent opere uolentes habere licentiam: ut eum in silentio trucidarent. Precedebat itaque Claudius patruus eius: & Marcus Minutianus sororis coniunx: necnon & Valerius Asiaticus quos etiam si uoluissent repellere: propter dignitatis reuerentiam non ualebant. Gaius uero sequebatur cum paulo Aruntio. Cumque iam esset intra regalia: rectum dimisit iter: ubi constituti erant famuli: qui ei gratifice ministrabant:

Claudio scilicet præcedente: & conuersus est ad locum quendam angustum: atq; silenter iturus ad balnea: simul & pueros qui uenerant ex Asia contemplaturus qui eorum forent utiles ad Hymnos mysterioꝝ quæ erat celebrare consuetus: aut qui ad pyrrhica in theatris apti esse uiderent. Tunc itaq; occurrit ei chæreas: ut signum peteret. Quo quasi ad eius illusionē signum dante languentium nihil ille moratus: iniuriis utebatur aduersus Gaium: & euaginato gladio ei intulit plagam uehemētem non tamen omnino mortalem. Sunt qui dicunt: hoc prouidentia Chæreæ factum ne Gaius unus plagæ uulnere moreretur: sed plagarum multitudine sauciatus: maiori dolore cremaret. Sed mihi non uidetur hic sermo credibilis: eo q̄ in huiusmodi actibus timor talem non exigit rationem. Nam si Chæreas ita cogitauit oīum stulticiam p̄cessisse credendus est: uoluptatem magis fauorē p̄bens: quam p̄ celeritatem sibi & coniuratis periculis euasionem acquirere: dum possent multæ machinationes auxiliorum Gaiō conferri: anteq̄ potuisset mori. Vnde certum est quia Chæreas nō circa supplicia Gaii restitit: sed de se & amicis ut potuit cogitauit: quando ēt acta causa silentio magis est: ut iudicium fugeret ac iracundiam: & quatenus res gesta celaretur: sermonibus usus: & per se perderet: simul & tempus. Et hæc quidem licet ut uoluerit unicuiq; tractare. Gaius itaque uulnere dolore ferebatur: inter humerum enim & collum ensis illatus iuguli est ossibus reuentus: ne ulterius posset accedere. Quo facto neq; clamauit: nec uocauit quēlibet amicorum: seu incredulitate: siue imprudentia: sed dolorem fortiter ferens: antequam fugiebat. Quem suscipiens Cornelius Sabinus: & ipse iam sua mente p̄struatus impulit. Tum genu flexo cadentē multi circūstantes: singuli adinuicem gladiis & quasi ad certamina discerpserunt. Constat autem: quia ultimus Aquilas ei mortis intulit plagam. Omnis itaq; causa chæreæ indubitanter attribuenda est. Nam licet cum multis hoc opus effecerit: tamen primus cogitauit quemadmodum gereretur & primus cæteris hoc ausus fuit edicere: quibus suscipientibus in illius necem uerbo: subinde alios congregauit & sapienter cuncta disponens: ubi erat sn̄rum adhibenda professio: etiam sermonibus locutus est utilibus: non necessitate suæ præsumptionis imponens ut dum tempus exigeret: manibus uterentur. Is quoq; rem prior aggressus est: & uirtutem illius necis adimpleuit atq; uisum facilem Gaiō iam moriente concessit. Quapropter iustum est ut etiam quæcunq; cæteri gesserunt: Chæreæ cogitationi & labori manuum: ac uirtutibus applicentur. Gaius itaq; hoc modo multis uulnerebus iacebat extinctus. Chæreas uero & cæteri pimentes Gaium: per eadem itinera reuertētes: euadere se impossibile iudicabāt p̄ hæc utiq; quæ fuerant gesta. Non enim paruum erat periculū pemisse principē stultitia populi sepius honoratū cum & a militibus non sine sanguine de morte eius esset facienda seditio. Ita dum essent angustæ uia in quibus hoc opus effectū est: & maxima turba repletas eas militum: qui illo die pro custodia principis aderant: per uias alias discedentes ad domū uenere Germanici patris Gaii: q̄ tunc etiam p̄merunt. Erat enim hæc domus coniuncta regalibus: eo q̄ hii qui in eminētia constituti sūt diebus suæ potentia in talibus habitare noscuntur: & declinantes multitudinis inuasionem: esse iam debentur in requie. Cum itaq; lateret adhuc pestis illata Gaiō: primum a Germanis ē agnita. Erāt enim armigeri equiuocum gentis suæ celticæ habentes tacinas: quorum patriæ mos est importabili uti furore sicut Hispanis: aut cæteris barbaris: eo q̄ omnes huiusmodi homines ratione minores sint: corporis robusti: & impetu primo quibuscunq; congressi hostibus præualētes: cum non haberent uirtutibus discretionem pro utilitate cūctorum: sed tantum sibi prospicerent: quibus Gaius carissimus ob hoc erat: q̄ pecuniæ muneribus eos sibi placauerat. Euaginati ergo gladiis ingressi sunt domum p̄scrutantes Cæsar's pemptores quorum tribunus Sabinus erat: qui non tantū uirtute & fortitudine maiore: q̄ suo robore cū monomachus esset hanc obtinuerat dignitatē. His itaq; reqrētib; Asprænas primus occurrēs exoluit pœnas: cuius uestē sanguis sacrificioꝝ sicut diximus cruētauerat & nō ei bonū fecisse auguriū uidebat. Post hūc occurrit eis Barbatus Norbanus: fortissimus ciuū: & de cuius maioribus impatores multi processerant cuius ēt ciues eminētia non ignorabāt. Is cum esset ualitudine robustus: primo sibi met occurrētium abripiens gladium: p̄mixtus aliis contendebat: ne sine alioꝝ interitu moreret. Qui multorum agmine constipatus: frequētū uulnere illatione defunctus est. Tertius at Anteius ex ordine senatorio: Germanis sicuti priores occurrit. Is ut uideret Gaiū iacētē & letaretur aduenerat: q̄ patrem illius eiusdem noīs effugauerat: eūq; ne sic faciatus: militibus destinatis occiderat. Aderat ergo Anteius ut Gaiū uideret funus turbataq; subito domo: dum se uellet occulere: furentes germanos & tunc subtiliter inquirentes: q̄ Gaium occiderant etiā innoxios una perimentes latere non potuit. Et illi quidem ita sunt mortui. Dum igit in theatro de Gaii morte uenisset sermo: admiratio & incredulitas facta est. Alii nāq; ualde delectabantur in eius morte: & licet dudum scirent sibi met utilem fore hoc non sinebant credere p̄ timorē. Quibusdam uero hoc in desperatione erat: cū neq; uellet circa Gaiū huiusmodi aliquid prouenire: nec uere hoc crederēt: q̄si non posset aliq; hoīum opus huius uirtutis implere. Erant enim quibus non erat grata mors Gaii: mulieres: & infantes & qdam militū: alii propter mercedem: & nihil aliud quam tyranno conueniēte ad iniurias potentissimorū ciuū illius ministerio præparati: mulieres autem ac iuuenes p̄pter spectaculorum: & monomachorum munera in quibus solet uulgo delectatio ministrari: & propter carnium dilacerationes quas in ludis agebat Gaius: ut quasi populo uoluptatem exhiberet: pro ueri

rate autem ad faciendam suæ crudelitatis insaniam. Seruū itaq; dominos contemnebant: & ad iniuri-
andum eos: eius fulciebantur auxilio. Facile, nanq; eis mentientibus contra dominos credebatur:
eorumq; pecunias ostendentibus & libertas & diuitiæ succedebant: nec accusatione metuebant pœ-
nā: quibus erant proposita premia: octaua pars substantiæ senatorum. Igitur uel si aliquibus in thea-
tro credibilis uidebat de Gaii perēptione sermo: eo q; aut p̄scissent insidias: aut optassent de his quæ
nunciabantur: non solum gaudia retinebant: sed etiam audire hoc aut dicere fugiebant: metuentes:
ne cum uerum non appareret pœne succumberent quasi nota suæ uolūtatis aperientes. Illi uero qui
insidias præsciebāt: amplius se celabant formidātes dū alicui amatori tyrānidis hoc p̄derēt: proden-
tes uiuente Gaiō punirentur. Nam & alius sermo fuerat dispersus in populo: quia res quidem a con-
iuratis fuisset tentata: non tamen Gaius extinctus sed ablatu a medicis: ductus fuisset ad curam: nul-
lusq; uerax cui se quicūq; committeret: aut suam proderet uoluntatem. Nam & si quis amicus erat:
pp̄ fauorem tyranni uidebatur esse suspectus & multo magis odiosis non poterat credi. Dicebatur
ut senatoribus a quibusdam eorum animos perturbantibus: eo q; iter ipsa pericula atque uulnera ut
erat sanguine cruentatus uenisset in forum: & contionem habuisset ad populum: quæ reficiebant eo-
rum mentes: neque loca suæ custodiæ relinquebant: formidātes ne illis quælibet impingeretur cul-
pa: quando non qua uoluntate discederent accusari poterant: aut damnari: sed quæ admodum uel-
lent accusatores aut iudices. Cum itaque turba Germanorum euaginatīs gladiis spectaculum circū-
dedisset: cunctis spectantibus metus suæ perditionis accessit: & ex omnibus aditibus terror erat: qua-
si repente ingredientium gladiis caperentur & neque discedendi securitatem habebant: nec in thea-
tro poterant morari sine periculo. Illis igitur irruentibus in theatro fragor eruptus est supplicanti-
um atque dicentium quia & quæ cogitata fuissent: si tamen aliquid prouenisset: & quæ diceban-
tur gesta nescirent: & deberent parcere: nec alienam præsumptionem eis qui non essent culpabi-
les irrogarent: sed exquirent commissores: si tamen aliquod scelus probaretur esse commissum.
Et illi quidem hæc & his potiora cum lachrymis & prosecutione uultus sæpius clamitabant: facien-
tes ea quæ periculi & mortis uicinitas exigebat. Ad hæc militum ira cessauit: & penitentia ducti
sunt in spectaculo constitutos occidere. Erat enim crudele etiam illis: licet uiderentur exasperatis
portabant enim capita Asprenæ: & eorum quos una peremerunt. Quæ cum uiderent in spectaculo
positi: amplius sunt concussi pro dignitate uiuorum: & misericordia huiusmodi casuum. Quapro-
pter & semetipsos a talibus ærumnis euadere non credebant: & incertum sibi fore: si tanta pericu-
la possent declinare. Ideoque licet aliqui aperte & iuste odium circa Gaium habuissent: eius alacri-
tatis munus expulere: cum ad tanta pericula peruenissent: & spe totius cecidissent uitæ. Fuit igit Ar-
runtius quidam gratus homo inter precones rerum uenaliū: & propterea magnitudine uocis ute-
batur: indutus uestibus diuersi coloris: ad instar nobilium romanorum: habebatq; potentiam agē-
di quæ uellet in ciuitate in his quæ tunc & postea gerebantur. Is aptauit semetipsum ueluti dolen-
tem: licet & ipse odio Gaium haberet: eratq; timore superior eius contio atq; militia: qua nitebatur
salutem in rebus præsentibus apparere: & omnem apparatus & ornatum quasi de carissimi princi-
pis morte amissum confingens progressus est in theatrum: ut mortem Gaii denunciaret. Quo fa-
cto quies hominum affuit: ne possent ulterius ignorantiam fluctuari. Deinde etiam statuas Arrun-
tius & loca singula circuibat: reuocans Germanos: & cum eo tribuni iubentes recondi ferrum: atq;
manifestantes: Gaium fuisse defunctum. Hoc ergo factum aperte in theatro collectos eripuit: & uni-
uersos qui furorem incurterant Germanorum a morte seruauit: nam prius spem habentes uiuere
Gaium: a nulla factione penitus abstinebant. Tantam enim deuotionem circa eum habuerant: ut
etiam post amissionem animæ eius fauorabiles essent. Quem dum aperte mortuum cognouis-
sent: ab iracundia diuersorum: & supplicio quieuerunt: eo q; uindicta illis utilis iam non esset: nec
foret qui eis pro talibus repensaret. deinde timentes ad potiolem iniuriam prorumpere: ne senatū
contra se prouocarent: si ad eos imperii summitas deueniret. Igitur Germani a sua rabie quæ eos
inuascerat pro Gaii morte quieuerunt. Chæreas autem: dum nimis esset Deminutiano sollicitus:
ne germanorum insania fuisset extinctus: singulos militum de eius salute requirebat. Et Minutia-
num quidem clemens adduxit in medium: ad Chæream uero conuersus cum multis aliis senatori-
bus: iustitiæ & uirtuti attestabatur eius laudans cogitationem & actum sine formidine completum
tyrannidem dicens ad nihilum fuisse perductam: eo q; iniuriarum uoluptate fuerit eleuata: quippe
eum non posset foelix uita illi præberi: qui uirtuti probaretur odibilis sed cum tali calamitate defice-
re quali Gaius: qui etiam nate cōiuratorum consensum proprium facinus sibi constituit inimicum:
agendo iniurias diuersorum: & prouidentiam legis exterminando: ut quos habebat caros: sibi ho-
stes efficeret: & sermone quidem alios eius esse peremptores: opere uero semetipsum sine dubio per-
didisset. Iam ergo surgebant de theatro custodia: quæ principio perniciosæ fuerant: quando oēs
abscedere festinabant. Cuius mali tūc cā fuit Altion medicus abreptus quidē quasi ad curā aliquorū
uulneratorū: & mittēs qui cum eo erat: ut quasi ad medicinā necessaria deportarēt: quos exide p̄ ue-
ritate dirigebat: ut picula declinarēt. Interea conuētus agitur senator: & plebis in foro. Et populus
quidē inquisitionē de Gaii perēptoribus uehementius faciebat. Aderat & senatus: inter quos Asiaticus

Valerius: uir consularis: stans in populo: tumultuantibus illis & dirum esse clamantibus: eo q̄ impetator eis ignorantibus uideretur occisus: dum & cuncti requirerent: qui sunt qui Gaium interemerunt: utinam inquit ego. Ad hæc autem & consules edicta proposuerunt accusantes Gaium atq; iubentes populo simul & militibus: ut ad propria remearent: populo quidem multam requiem promittentes: militibus autem honores: si tamen cum solita disciplina consisterent: & nulli quodlibet contumeliæ genus inferrent. Erat enim metus ne forsitan exasperati mala ciuitati facerent: & ad rapinas: aut ad templorum spolia uerterentur. Conuenerat itaq; omnis multitudo senatorum: & maxime consentientes aduersus Gaium: fiducia iam utentes: & in contemptu maximo constituti: quasi in eis respublica resideret.

Qualiter Claudius patruus eius coactus a militibus suscepit imperium: & seditio senatus & populi adiuuicem: & utriusq; partis. CAP. II.

Interea subito de domo raptus est Claudius. Milites enim facto concilio: alterutri de rebus agendis dedere sermonem. Videbant enim impossibile fore: ut tantis rebus existentibus quis rempublicam gubernaret: nec sibi utile si quis illorum qui cooperatores in nece Gaii fuerunt: ad imperium perueniret: sed bonum esse: si non dum perfectis rebus: Claudium principem facerent: defuncti patrum: & hominẽ senatoria dignitate præcipuum: uirtute maiorum fultum: militari disciplina pariter eruditum. Hunc deliberauerunt in medio statuẽtes imperatorem facere: dignisq; solẽnitatibus honorare. Sentius itaq; Saturninus licet Claudium cognouisset raptum: & quia idem uidebatur ad hoc inuitus accedere: non tamen declinabat integra uoluntate stans in medio senatus: nihilq; metuens: apud liberos fertesq; uiros porauit hæc dicens. Licet incredibile sit o Romani libertatis nos acquisisse dignitatem: eo q̄ longo tempore nobis abfuerit: uerum tamen tenemus eam incertam qdẽ quantum ad magnitudinem pristinae seruitutis sed ramentum alacritatem ferre possibilem: si eius sceleratã nequiem amittere. Satis est enĩ & una hora sensum uirtutis habentibus cum secura uoluntate in patria libera degere: & legibus florẽtib; aliquando cõicere. Ego siquidẽ iam prioris libertatis oblitus: quam olim quidẽ amissimus: nunc autem magna beatitudine retinemus: reuerentiam exhibẽdam his qui geniti in ea atq; nutriti sũt: & non minore a diis honore his uiris præbẽdum esse decerno: qui licet sero & in hac ætate nos eam gustare fecerint ita ut etiam in futuro sæculo eius p̄mia teneamus. Sufficiet itaq; et hæc dies & iuuenibus nostris & quicũq; senuimus quidem: quando eius conspiciẽtes libertatẽ: cum dulcedine moriemur: iuniorib; at eo q̄ sit eis doctrina uirtutis. Vnde cõstat: uiros esse istos: quoq; labore cõstitimus p̄p hæc quæ nuper gesta noscunt: quia nihil q̄ cum uirtute degere maius est: de qua consueuit libertas humana solummodo cogitare. Ego siquidẽ antiqua noui: auditu cognoscens: quæ uero uisu conspexi: ualde sunt graua. Malis enim in gentibus inuascerunt rempublicam principes tyrannide prohibentes utiq; oẽm uirtutis modum: & magnanimitatis officium libertati derogantes: docentes blandimenta pariter & timorẽ: eo q̄ non principibus cuncta subiiciantur. Ex quo enim Iulius Cæsar potestatem populi soluit: & ornamenta legum comprimens rempublicam conturbauit: iustitiam p̄uaticatus & sua delectatione uictus: nihil est mali quod non irruit ciuitati successoribus adiuuicem imperium sibi detrahentibus: ad destructionẽ scilicet patriæ libertatis: & ut præcipue in defectum robur ciuium deueniret: arbitrati suam esse minutionem: si uiciosis uterentur hominibus: & uirtute præcelsos: non solum gloriæ immanitate priuarent: sed etiam ad mortem usq; p̄duceret. Singuli namq; regnantium quæq; graua cõmiserunt. Quorum Gaius qui hodie mortuus est amplius extitit seuior uniuersis qui nõ solum in ciues sed etiam in cognatos pariter & amicos effrenatam intulit suæ ferocitatis insar: iam iniuste pœnas exigens: & ueluti furiosus in hoies atq; deos ferus existens. Nihil etenim Tyrannus suauitatis habere potest. Nonne cum iniuria uobis ab usus est. Nonne in pecuniis uos & in coniugibus contristauit. Nonne omne uotum uestrum præcibus angebatur iustis inimicis. Aduersa siquidem Tyrannis cuncta libertas est: nec eis unquam fauere potest: sed nec ipsi: qui consentiunt eis patiuntur turpia sustinere. Sentientes namq; Tyranni quibus malis insignes uiros affligant: & eos uidentes impatienter talia sustinere: nec tamen ignorare quod geritur: sed solum expectare: hoc solummodo suam credunt comparare securitatem: si eos potuerint penitus amputare. His igitur erepti malis: & sub alterutra uestri ditione constituti quod reipublicæ maxime prodest & ad præsentem respicit deuotionem: insidiis amputatis: & restituta ciuilitate: iustum est cõmuni utilitati prouideatis: & quod placet non imminente periculo censeatis: quando non erit dominus qui rempublicam gubernaturus eligitur ut ciuitatem ledere: & imperiali iure cuiuslibet loquenti pœnarum multa genera possit inferre. Sub tyranno siquidem quod illi displiceat dici potest nec diuersa sententia reluctari. Hactenus igitur amittentes delectationem pacis: & consueti degere modo seruili: importabiles incurrentes ærumnas: etiam proximis malorum uidebamur auctores: fugientesque cum uirtute mori: nouissima confusione periuimus. Quapropter primitus tyrannicis decernite honores egregios: & maxime Cassium Chæream principem fortium uirorum annunciate: qui cum aliis uir unus & consilio & opere acquiritor nostræ libertatis apparuit: cuius nunquam dignum est obliuisci: qui contra Tyrannidem nostra pro libertate primus cõsiliũ sumpsit:

& semetipsum periculo pro salute nostra ante cunctos ingessit. Opus est enim optimum: & nris liberis opportunum: beneficium praestantibus aliquid repensare dignum. Qualis scilicet uir iste circa nos extitit. Non simul Cassio & Bruto: qui. C. Iulium peremerant. Illi namque principia seditionis bel-
lorum ciuiliu: subuersionemque ciuitatis excitauerunt: hic autem cum tyrannidii grassatione etiam malis eius priuauit urbem. Sentius itaque his sermonibus usus est: senatu delectabiliter audiente & equi-
tibus romanis qui praesentes erant. Quo facto: quidam Trebellius maximus insiliens: anulū de digi-
to traxit: habentem lapidem inclusum: in quo forma Gaii celata uidebatur: quem ille sibi studio dicē-
di quae suadebat impleri fuerat oblitus detrahere. Et celatura quidem est agnita uox aut continuo
subsecuta est. Chareas uero cum signum a consulibus petisset: & illi libertatem ei dedissent: miracu-
lum fuit cunctis: & uelut incredulitas: quia reuersa uideretur ad consules hanc potestas. Hii siquidem
antequam tyrannus inuaderet ciuitatem: rebus ciuilibus & militaribus praesidebant: qui senatui consentie-
bant. Erant autem cohortes quatuor: quibus uiuere sine principe magisquam sub tyrannide complacere
bat. Milites itaque cum tribunis abibant. & populi discedebant laeti hanc spem habentes atque cogita-
tionem: quasi ipsi gubernationem reipublicae rursus acquirerent: & nequaquam alii subiacerent: inter quos
Chareas praecipuus existerat. Igitur Chareas periculum credens si Gaii uxor & filia superessent: & non
omnis domus eius pater depiret: quoniam si quis ex eis derelinqueret: non hoc sine peste ciuitatis laetique con-
staret insuper & propositum suum perficere: & odium quod circa Gaium habebat explere festinans:
misit Lupum unum tributorum qui uxorem Gaii filiamque pimeret. Erat enim is Lupus cognatus Cle-
mentis cui hoc officium tradiderunt: quatenus uel hoc opere uirtutis tyrannidii particeps esset: &
quasi in omnibus uideretur insidiis prioribus consensisse. Quibusdam uero coniuratorum crudele
uidebatur: ut contra mulierem taliter uteretur: dicentibus Gaium sua magis natura malis usum: quam
uox consilio facinora molitum: quibus & ciuitas uexata esset: & flos ciuium deperisset. Et ille qui
de his assertionibus eam defendere nitentur: omnium autem malorum quae gesta fuerant a Gaiio: haec
erat caput. Gaius namque dederat poculum: ut eius mentem suo potuisset subiugare seruitio & amoris
Incantationibusque ad uasianam transformatum ita sibi deuinxerat: quatenus fortunae omnium roma-
norum & totius urbis cui praesidebat ei subdite uiderentur nihilque defensores eius ualere potuerunt.
Missus itaque Lupus: in nullo moratus est ministerium eo momento differre: ne culpabilis esset in his
quae pro utilitate publica uidebantur iniuncta: ueniensque ad palatium: inuenit Caesoniae Gaii coniu-
gem iuxta uiri corpus humi prostratae & omnes in luctu positos sicuti moris est mortuis exhiberi cor-
poribus: eratque sanguine uulnerum eius plena: & maxima calamitate circumdata: nec non & filia iace-
bat simul: nihilque aliud illic audiebat: nisi culpa Gaii: tanquam non bene gubernantis: & quia uxor eius fre-
quenter uentura talia praedixisset. Haec enim ratio & tunc & nunc simul estimat: & in omnium mentes ita
est circa eos qui compatiuntur. Alii namque dicebant quia suassisset Gaius: ut recedens a saeuicia & crude-
litate ciuium: humiliter & cum uirtute reipublicam gubernaret: qui cum in sua seueritate ueneret: propte-
rea taliter deperisset: alii uero: quia cum sermo de coniuratis peruenisset ad Gaium suassisset illa: ut sine
ulla dilatione uelociter cunctos placaret: quia licet nihil iniuste tentasse aliqui putarentur: tamen hoc
agens cuncta pericula declinaret. Quae uero a Caesonia dicta sunt: & quae de ea homines dicebant:
haec sunt. At illa cum uidisset uenientem Lupum corpus Gaii monstrabat: & ut ad proximum ueni-
ret eum cum lachrymis exorabat. Cumque eum uidisset mente attonitum: & nulla compassione mo-
tū: cognoscens ad quod uenerat: ei suum iugulum praeparabat: & iugens: promptius ea faciebat: quae
agere soliti sunt qui: in uitae desperatione constituunt. Tum inuitauit eum: ut quae decreta fuerant:
non moraretur implere. Et illa quidem magnanimiter a Lupo hoc modo perempta est: & super eam fi-
lia pater extincta est. Haec dum egisset Lupus: se uertens: Chareas & eius sociis indicauit. Gaius igitur
iiii. impii sui anno: minus .iiii. mensibus: ita defunctus est: uir & ante regnum nequitia summus: libidi-
nibus subiugatus: derogationibus amicus: in rebus terribilibus timidus: & semper audax potestatis:
in quibus non oportebat nimis largus: acquirere diuitias occidendo: & contra leges agendo: & di-
uinitate ac legibus maiorem se esse studens: atque uideri uolens. Is fauore populi saepe deceptus: quae-
cumque leges tanquam turpia sapiunt sua credidit esse ornamenta: uirtutis & amicitiae imemor: quando
contra haec cum illatione supplicii frequenter exorsus est: inimicum sibi estimans quicquid uirtuti
esset aptissimum: & in his quae concupisceret nullo contradicente cedens. Unde et propriae sorori per-
mixtus: odium ciuium maxime coepit habere: eo quod simile aliquid longo tempore minime factum
esse constaret. Opus autem magnū aut regium nihil ab eo ad utilitatem praesentium temporum: aut futuro-
rum reperit gestū: nisi quod circa Regium & Syriam per aduentum nauium frumenta ex aegypto deserentiū
horrea decenter instituit: hoc enim constat maximū & nauigantibus ultimum: quod tamen non ue-
nit ad effectum: sed semiplenum ab eo dum segnius construit derelictum est. Cuius morae haec cau-
sa fuit: eo quod rebus inutilibus sibique placitis uoluntatibus studens: & illic expensas efficiens: melioris
operis dereliquit utilitatem. Insuper & fuit Rhetor optimus: graeca, lingua pariter & latina ad dicen-
dū uelocissimus & ad intelligenda aliena opera praeparatus: ita ut maiori oratione dictis contradiceret
alienis: & acerrimo ingenio: meditationisque labore suum magis opus excellere dictionis fortitudine
comprobaret. Hūc namque Tyberius tanquam fratris nepotē: quem etiam habuit successorē: magna necessitate

studuit erudiri: cū ipse eisdē annis primo floruerit. Gaius itaq; puer colebat hęc quasi cognatus & imago principis. Ob quam rem ciuibus meruit præsiderē: quod non tamē obtinere præualuit: neq; ex eruditionis opere bona congregata seruare: sed abusus potestate: peruenit ad mortem. Difficile nāq; est: ut illis possit acquiri uirtus: quibus facile uidetur agere quo trahuntur. Initio siquidem faciēte eruditionis causa amicis studebat dignis: zelo meliorum rerum postea perductus ad iniuriā: onus & odium quod circa eum homines omīssa priori deuotione gerebant ad id usq; descendit: ut ab eisdem insidias passus extingueretur. Claudius igitur sicut dixi superius interruptione facta uiarū: egre diebatur de Theatro. Qui Gaius mortuus: & domo Cæsaris nece turbata: in angustia pro sua salute cōsistens: & in quodam arctissimo loco deueniens se cælabat: nullam periculorum causam: nisi rubore formidans: is enim cum priuatus esset: mediocriter se tractabat inter omnes sufficienter doctus: & diſciplina maxime græca composuit: qui etiam se ab omni turbarum inquietudine subtrahebat. Tūc itaq; dum trepidatio populos obtineret: & omne palatium ferocitate militum plenum eēt: & terror atq; indisciplinatio cunctos priuatos apprehendisset: summi duces in curia de his quæ forent agenda tractabant. Et Gaii quidem interitum paruipendentes: eo q; iuste uideretur extinctus: quæ sibi essent utilia potius cogitabant: quæ admodum bene cuncta disponderentur. Cūq; germani ad necem peremptores Gaii requirentes: suæ magis quam cūctorum utilitati consulerent: Claudius turbatus & nequaquam de salute sua securus: maxime: quia capita ferri uiderat Asprenæ: & quos cum eo cōstabat occisos: stabat in quodam loco super paucos gradus: obscuritate cælatus. Tūc Gratus quidā militum in palatio uidens eum: nec perfecte præ obscuritate cognoscens: credens hominem esse: q; magis in eo loco insidias faceret: proxime ueniens eūq; apprehēdens agnouit: seq; sequētib; ait. Iste Germanus est: eum constituamus imperatorem. Claudius uidens eos in suo raptu pparatos: & metuens: ne propter Gaium ipse quoq; moreretur: parcendum sibi esse poscebat: eisq; sua facta commemorabat. Tūc Gratus subridens dexteram ei porrexit: & noli inquit de tua salute pusillanimis esse: cum te magis oporteat magnanimitate de imperio cogitare: quod dii auferentes Gaius: mundoq; prospicientes: tuæ concessere uirtuti. Perge nunc: & maiorum tuorum recipe solium. Supportabatq; eū: nequaquam ualentem ambulare pedibus: propter timorem scilicet: gaudiumq; dictorum. Concurrēbant autem circa Gratum etiam multi militum: & uidentes claudium duci quasi ad supplicium rerum gestarum tanquā pro uitro sua uita quieto: & multa pericula in principatu Gaii perpeſso dolēbant. Pluribus autem militibus aggregatis: factisq; turbas fugæ totius plebis exortæ sunt. Tūc Claudio propter corporis debilitatē fugere non ualente: eū in uehiculo rapientes pro eius incolumitate solliciti: cū fuga ad Palatiū uenerūt. Qui locus ut sermo tradit primus in ciuitate romana habitaculum dedit hominibus. Cūq; iam rempublicā tenere uideretur: multo magis militū concursus procebat: cūctis utiq; aspectum Claudii libenter inspicientibus: eumq; principē statuere festinantibus: pro fauore Germanici eius fratris: qui magnam gloriā suæ uitæ reliquerat uniuersis: insuper eēt cogitantibus de auiditate senatoriæ potestatis: & quæ pridē suo principatu deliquerant. Inter hęc etiam rursus cogitabant: quia imperiū deductum ad unū periculo non careret: quando quodcūq; uellet solus efficere pro fauore senatui gratiam adueniret sufficiēter inter alterutros cogitabant: & quæ solent prouenire quotidie loquebantur. Erant ergo diuisæ hęc sententiæ populi atq; senatus. Hi dignitatē pristinam appetebant: & onerosum seruitiū pro tyrannorum iniuria declinabant: populus aut inuidiam circa senatū habens: & auariciam eius effugiens in raptu Claudii pro imperatoris ordinatione gaudebat. Tūc itaq; pene bellū iam ciuile sub Pompeio flagrabat: quod tamen Imperatore constituto sedatū est. Inter hęc senatus agnoscēs Claudii a militibus abreptū: misit ad eum uiros de suo cetu uirtute claros: qui eū admonerent: ut pro adeptiōe regni nullam uim faceret: sed magis ut senatui tantorū uiroꝝ unus caderet: & cōmunem utilitatem prospicientibus legibus subiceret: utq; memor esset: quorū malorum prisca tyranni occasio fuerint ciuitati: & quæ sub Gaius etiam ipse cū eis pericula pertulerit neq; imitaretur tyrannidis onus: & iniuriam ab aliis grauiter irrogatā: spōte ad subuersionem patriæ coarmaret: sed ut magis priorem uirtutē suæ quietis ostenderet: quatenus ei honore liberiorum ciuium: & legum decreta succederet: quo facto fauorem imperantium: & quibus imperatur acquireret: quia si neq; mortem temperare uellet: nec cederet auctoritati senatoriæ: grandē manum ad resistendum haberent: & armatorum copiam & multitudinē famulorū: quibus aduersus eū fortiter uterentur maximū uero sibi met esse remediū spei atq; fortunæ: sed etiam deos non aliis præbituros esse solatia: nisi eis qui cū uirtute & bono principio ad congressionem certaminis aduenirēt: cū ipsi. s. p. patriæ libertate pugnarēt. Et legati qdē Venarius & Braccus ambo tribuni his utebant uerbis: & pstrati Claudii suppliciter exorabāt: ne belloꝝ ac subuersionis foret occasio ciuitati: uidentes utiq; eū militum multitudine circūseptum & in cōparatione illius exercitus consules nihil esse: suadebantq; simul: ut si appeteret principatū: a senatu magis sibi datum acciperet: quod esset prosperius atq; foelicius: si non cum iniuria: sed cum fauore decernentium potius imperaret. Claudius igitur sciebat quidem cum qua senatus arrogantia uerba hęc direxisset: & ad præsens miti sententia mediocriter se tractabat: se tam propter metum & instantiam militum: quam regis Agrippæ præceptum cogebatur tantum principatum qui sponte uenerat cedere non debere.

Legatio regis Agrippæ ad senatum: & qualiter cōsequentes milites q̄ erāt cū senatū: ad Claudiū trāsire: & de morte Chæreæ seu aliorū Gaii interfectorū: ipsi quoq; Claudio repugnatiū. CAP. III.

h
Ic ergo Agrippa cōpletis solēnib⁹ circa mortem Gaii a quo fuerat honoratus & eius lectum lugubriter prosecutus: agnoscens Cladium a militibus raptum honoratus & eius lectum sibi defenderet. Cūq; talia dixisset abscessit. Quem cū senatus euocasset ad curiam: unguens caput unguentis quasi ab scorto remearet: Senatum interrogabat: quid de Claudio gereretur. Illis autē quæ gesta fuerant dicentibus & consulentibus quam ipse sententiam possideret: paratum se quidē mori pro gloria curiæ sermone professus est: & tractandū suavitē utilitate cunctorū: opus esse dicens: si resistere Claudio uellēt armis atq; militibus: quibus eū uiriliter expugnarent: ne forsità impati incidere uiderent in malis. Respondente uero senatu armorū copiā & pecunias abundare: sed etiam militū aliquam partē congregandā: quatenus libertas seruis emergeret: opto inquit Agrippa & curiam peragere & uos quæ desiderii uestri sunt: dicendū tamē est indubitanter: q̄ credo fore pro uestra salute. Scitis militiā: quæ pro Claudio pugnat: longo tpe armis imbutā: nostra uero pars hoīum est incerta: fluctuatio & turba multorū: & seruitute inopinabiliter liberata retineri difficilis. Nos ergo aduersus expertos bella suscipimus: producentes uiros: neque gladios scientes educere. Quapp mihi uidetur esse mittendum ad Claudiū: qui suadeant componendam esse hmōi causam. Si censetis et me legatione fungi: paratus sum. Hæc cum dixisset: cunctis cōsentientibus: missus cum aliis: Claudio tumultū senatus exposuit: eūq; magis latenter exacuit imperialiter & dignitatis potestate respondere. Tunc Claudius ait non esse mirabile: si imperatorem nō libenter exciperet curia: quæ crudelitate priorū principum fuerat uulnerata. Sed dum eius mansuetudinem progustaret: cum noīe tantū ipse princeps foret: opere uero cōmunitas imperaret: eo q̄ multarum uariarūq; rerum uideretur expertus: prospere uero imperiū sibi met obuenisse gauderent. Et legati quidē hæc audientes uerba reuersi sunt a senatum. Claudius autē congregato exercitu loquebatur: ab eis iusiurandū secum permanendi accipiens: donauitq; singulos custodes corporū quinq; milibus dragmis: & ducibus numerū promeritā portionem largitus est: sed & militibus absentibus similia compromisit. Consules itaq; conuocare senatū ad tēplum triūphatoris adhuc nocte existente: quorū alii quidem semetipsos in ciuitate celarunt: consultationē refugientes eorum: alii uero in agros proprios sunt egressi: prospicientes: quō si res ad effectum ueniret: in libertatis desperatione cōsisterent præstantius iudicantes sine periculo seruiendi cū segnicie uiuere: q̄ possidentes dignitate patrum sub salute dubia cōmanere. Verūtamen nisi amplius. c. collecti sunt: quibus in cōmune de præfenti statu tractantibus repente clamor cōgregati exercitus est emissus: petentium ut militaris Imperator eligeretur: & nequaquam Principatus Romanus a multis solueretur. Et hoc quidem milites apud semetipsos decreuerāt ne cūctis simul: sed uni traderetur imperiū: hoc tantū senatui concedentes ut ipsis qui dignus uideretur eligerent. Ob quā rem contraria erant uota senatus & populi multo magis aut tam pro amissione gloriæ libertatis: quam pro formidine Claudii. Erant uero qui eligerent aliquos ex genere nobiliū: dignitatibus & coniunctione coniugū p̄pollentes. Minutianus nāq; Marcū fortitudine dignū qui Iuliam Gaii sororē habebat uxore studebat eligere: ut rerum culmine potiretur. Consules uero diuersis occasionibus differebant. Sed et Valerium asiaticum Minutianus anteponebat: & pene homicidia facta sunt desiderantium principatū: ut Claudio quoquo modo repugnaret. Monomachorū uero turba non parua militū per noctem ad ciuitatis custodiam positorū concurrebat ad Cladium. Quapp alii non ante urbis libertatem: alii quoq; Cladium metuentes a consulibus abscesserunt. Diluculo autē Chæreas cum sociis ad medium transientes uerba facere nitentur ad milites. Quos cū multitudo uidisset: silentium postulantes: & dicendi initia facientes continuo disturbauit: non acquiescens eis ut aliquid allegarent: eo q̄ ipsi ad monarchiam pariter conspirassent. Tum regnatura fauebant: tanquā non patientes Senatui cedere potestatem: qui etiam si imperare niterentur: milites non sinerent interfectores Gaii regnare. Inter hæc igitur Chæreas iram non ferens: imperatorē: poscentiū populorū daturum repromisit ducē: qui ei signum abeūti deportaret. Erat enim Aethicus: agitator prasini: Gaii & militibus circa solennitates Circensium: & seditiones: atq; opera inhonesta deuotus: multa que Chæreas obprobria sibi reluctantibus inferebat: sed & caput Claudii se dicebat ablaturum. Pessima nanq; est inspicientia cum furore. Milites ergo non reuertentes uerba Chæreæ: sed euaginantēs gladios: & signa tollentes ad Cladium deueniunt: cōmunicaturi illis qui etiam præbuerant iusiurandū. Senatus autem & consules in desolatione relictī sunt: non differētes aliquid ad priuatis: eratq; eis formido pariter & angustia: ignorantibus quid passuri forent: dum Cladius præualeret: & semetipsis adinuicem derogabant: & pœnitentiam facti gerebāt. Sabinus autē unus interfectorū Gaii transiens ad mediū: primitus semetipsum interficere minatus est: quam Cladium principem constituere: & seruitutem damnari uidere. Sed & Chæreas hanc magnanimitatē assequi compulit. Qui dū contēpsisset Gaiū: & primus auctor bonæ fuisse uitæ: neq; sic patriæ iudicare potuit libertatē. Chæreas at de morte qd̄ in nullo dicebat esse dubitandum: uel tamen mentem Claudii trutinare: & illi quidē in his erant. Ad milites at oīs undiq; p̄

pulus concurrebat. Interea Quintus Pompeius dum accusaret milites: & pro libertate senatui suppli-
 caret: impetu facto euaginati gladii nisi mitis Claudius prohibuisset opus in eum necis impleue-
 rant. Tunc Claudius ereptum consulē a periculo: fecit sibi met assidere. Senatores autē qui cū Quin-
 to fuerant: non simili honore suscepit. Nam quidam eorū etiam plagis affecti sunt: & ad eum uenire
 compulsi. Antonius aut uulneratus effugit: eratq; periculum uniuersis. Tunc rex agrippa accedēs ad
 Claudium: postulauit ut circa senatum mitis existeret: dicēs: quia siquid crudelitatis exerceretur ī cu-
 ria: non esset super quos eius consisteret iam potestas. Claudius autē his flexus. Senatum ad curiam
 cōuocauit. Cūq; de palatio per ciuitatem ipse procederet: obsequentibus in eius processu militibus
 cum multo nimis impetuq; a ridiculo Gaii interfectores in publicū prorsperunt: Chæreas & Sabinus
 prohibentes eum mandato Pollionis: quē ante paululum Claudius ducē custodum corporis in-
 stituerat. Claudius itaq; dum ad palatium denuo uenisset: congregans alios protulit sententiam in
 Chæream: cuius opus quidem uidebatur esse præclarum. Sed Pollioni præcipue causam mortis ap-
 plicabant: qui tantum opus fieri persuaserat & ut ipse pariter pro metu futuri temporis deperiret: iu-
 stum esse clamabant. Ducebatur itaq; Chæreas ad mortem: & cum eo Lupus: sequebanturque mul-
 ti romanorum. Dicitur autem quia Chæreas magnanimiter hanc cladem excepit: non solum uultu
 nequaquam deposito: sed etiam Lupum resolutum in lachrymas obiurgando. Cūq; turba ad ui-
 dendum prosequeretur: dum uenisset ad locum: requirebat militem: si interficiendi meditationem
 haberet: rogauitq; ut gladium ad necem suam deferret: quo Gaium ipse uidebatur occidisse. Et sceli-
 citer ergo mortuus est Chæreas: unius uulneris percussione finitus: Lupus autem crudeliter est extin-
 ctus plurimarū ictu plagarum: eo q; ceruicem mollius præparasset ad necem. Post paucos uero di-
 es imminente festiuitate: Romani honorauerunt facta Chæreæ: petentes expiationem fieri: eo q;
 eius memoriæ fuissent ingrati. Hoc itaque modo Chæreas uita priuatus est. Sabinus autem dum
 eum Claudius non solum absoluisset a culpa: sed etiam dignitatem quam habuerat remisisset: iniu-
 stum credens ut relinqueret coniuratos: semetipsum occidit gladio: sic incumbens: donec eum usq;
 ad capulum uulnus absorberet.

Qualiter Claudius Cæsar reddit Agrippæ oē regnum paternum: adiiciens etiam illi Lysaniæ te-
 trarchiam: & libertas Iudæorum: q; prouenit eis sub Claudio: cum prius amisissent eam sub Gaiō: na-
 uigatio quoq; regis agrippæ in Iudæam.

CAP. III.

Laudius itaq; susceptos milites dispergens: edicta proposuit: & principatū agrippæ: quē
 Gaius ei præstiterat ipse confirmans: regem quoq; collaudans: adiecit ei oēm Herodis:
 quod ad usus eius super Iudæos & Samaritas habuerat. Et hæc quidem debitum pprii
 generis ei restituit. Abelan uero Lysaniæ: & quæcūq; in libano monte sunt ei: de suo pa-
 riter adiecit imperio: & publice ī media ciuitate Romana cum Agrippa fœdera celebra-
 uit. Antiocho quoq; regnū auferens quod habebat. Ciliciam & Cōmagenem donauit ei. Distinxit
 aut Lysimachum ante sibi amicitiarum iure coniunctum: qui etiam antoniæ matris eius tutor extite-
 rat: & circa Gaium deuictus erat: cuius filius Beronice & agrippæ filiam duxit uxorem. Quam dum
 Marchus alexandri filius fuisset mortuus resumens uirginem fratri suo herodi Agrippa coniunxit:
 petens ei regnum Chalcidis a Claudio. Hoc itaq; tpe seditio inter iudæos atq; paganos in Alexan-
 drina ciuitate surrexit. Moriente nāq; Gaiō sub cuius principatu ab alexandrinis uidebatur afflictā
 Iudæorū gens recepta fiducia repente ueniunt ad prælia. Claudius aut Aegypti p̄fecto mandauit ut
 seditionem amoueret. Et supplicanti sibi regibus agrippa pariter & Herode: edictum misit ī Ale-
 xandriam atq; Syriam: huiusmodi oratione conscriptum. Tyberius: Claudius: Cæsar: Pius Germani-
 cus: Tribunitiæ potestatis dicit. Notum est iudæos in alexandria constitutos: qui etiam alexadrini
 uocant: cohabitasse t̄pibus priscis alexandrinis: & patria ciuitatis iura a principibus ipetrasse. Quod
 palam est ex rescriptis eorum pariter & dictis. Sed postquam nostro imperio alexandria per augustū
 noscitur subiugata: seruata eis sunt iura sua a præfectis per diuersa t̄pa destinatis & nulla de legibus
 eorum mutatio facta est t̄pe quo Aquilas in alexandria fuit. Moriēte uero Augusti principe gentis
 eorum: sic fuerunt ut singuli eorum in suis solēnitatibus permanerēt: neq; coacti sunt religionis pa-
 ternæ iura transcendere. Quapropter Alexandrinos eleuatos contra Iudæos ibidem constitutos:
 qui temporibus Gaii Cæsaris pro uehementi eius superbia simul & impudētia: q; nollet gens iudæo-
 rum patriam religionem transcendere: & illum deum appellare: humiliati sunt: præcipio: ut nequa-
 quā propter imprudentiā Gaii de iure iudæorum aliquid auferri nitatur: sed seruata eis iura priora
 maneant utiq; in suis solēnitatibus: quamobrē partē utranq; p̄cipio magnā habere curā: & postquā
 hæc dicta fuerint proposita nulla decætero turba fiat. Edictum siquidē in alexandria pro iudæis mis-
 sum hoc modo esse dinoscitur. Quod uero in omni orbe directum est: his continet eloquiis. Tybe-
 rius Claudius: Pius Germanicus Tribunitiæ potestatis Consul ordinarius secundo dicit. Petētibus
 me regibus agrippa & Herode carissimis: quatenus eadē Iudæis una cōcederē in oī iperio Romano
 rū: potiusq; in alexādria constitutis: libenter hoc p̄bui: nō solū petentibus hoc cōcedens: sed et ipsos
 pro qbus rogatus sum dignos existimās pp fidem & amicitiam Romanis impensam: p̄cipue iustum
 esse decernens: ut neq; Græcorū: ulla ciuitas eorū iure priuaretur: quō ad dei culturam hæc seruare no-

scuntur. Optimum ergo iudico Iudæos in oī mundo sub nobis constituto paternas solēnitates sine prohibitione celebrare: quibus iam nunc præcipio: ut meam hanc mansuete custodiāt: & ipsi aliarū gentium religionem nequaquā ad nihilare prætent: sed suas leges obsetuent. Hoc igitur edictū meum iudices ciuitatum atq; coloniarū: & municipiorū intra italiā & extra eam: regesq; pariter & potentes per proprios legatos transcribere uelint: propositū non minus .xxx. diebus esse in loco: unde ex humili ab oibus legi possit. His igitur edictis in alexandriam & oēm terrarum orbē directis: ostēdit Cæsar Claudius quam uoluntatē circa iudæos habuerit. Mox autē etiam agrippam reddito ei re gno: maximis cumulatū donis remisit ad propria principibus prouinciarū atq; p̄sidibus litteris suis scribens: ut ei honorem debitū exhiberent. Ille uero dum meliori fuisset fortuna prouectus cum ce leritate reuersus est: ueniensq; ad Hierusalē: gratificas hostias celebrauit: nihil quod erat legitimum derelinquēs: unde & multos Nazarenos tōdi præcepit. Auream uero catenam quam ei dederat ga ius: factam ad instar ponderis ferreæ catenæ: in qua manus regiæ fuerant obligate: ut tristis fortunæ memoriā reuocaret: & testimonium de rebus melioribus perhiberet: in tēplo suspendit supra gazo phylacium ut & maximū eius indicaret casum: & simul ostenderet: posse eum qui corruerit denuo fuscitari. Hoc. n. illius catenæ oblatio oibus indicabat: quā rex agrippa ex parua causa ante dignita tē fuerat alligatus: & post paululum compedibus absolutus: ad regnum probatur clarius euectus. Propter hæc ergo oportet intelligi: quia res hoīum maxime & lapsum facientia corruunt: & inclina ta ad culminis fastigium sæpius reducuntur. Profecto igitur agrippa cultu exhibito deo: seophilum quidem Ionæ filium p̄tūficatu semouit: & Boetho Symonis: cui cognomentum erat Canthera: ho norem eius attribuit. Duo etenim erant fratres Symoni: & Boethus pater: cuius filiam habuit rex he rodes uxorem: sicut superius declaratum est. Cum fratribus ergo sacerdotium habuit. Symonis au tē Oniæ tres filii in macedoniæ principatu fuerunt: sicut in priori scriptura contradidi. Rex igitur Agrippa hoc modo sacerdotes constituens hierosolymitis compēsationem eorū deuotioni restitu it: & uniuscuiusq; modum bene disponēs: affectuosam præbuit largitatem. Præfectum uero militiæ totius fecit Sylam: uirum qui multis laboribus ei sæpe cōicauerat. Igitur tempore paruo p̄tereunte Doritæ iuuenes præponentes uenerationi p̄sumptionē: cū natura uiderentur audaces: tollentes Cæ saris simulachrum in synagoga statuere iudæorum. Quod opus agrippā uehementer exacerbauit. Videbatur nāq; ad destructionē paternarum legū esse celebratum. Pro qua re ad. P. Petronium præ sidem Syriæ festinanter aduenit: & contra Doritas conquestus est: qui non minus indignatus cum utiq; & ipse transgressionem legum factam nimiam esse iudicaret impietate indisciplinatorum Do ritarum hæc cum magna indignatione scripta direxit.

Epistola. P. Petronii rectoris Syriæ ad Doritas pro iudæis: & qualiter rex agrippa Hierosolymorū muros locupletius construēs: studium suum imperfectum dereliquit: prohibente Cæsare: qui opus ipsum suspectum habuit.

CAP. V.

Vbius Petronius legatus Tyberii: Claudii Cæsaris: Pii Germanici: primatibus doriten sum dicit. Audiuimus: quoniam quidā uestrum tantæ superbiæ præsumptione abusi sunt: ut nec dictis Cæsaris Claudii: Pii Germanici subderentur: quibus sancitum est: Iudæos obseruatione paternarum legum esse dimittendos: uosq; omnia contraria fecisse cognouimus: synagogam prohibentes consistere iudæorū cum in ea posueritis Cæsa ris simulachrum: præuaticationē scilicet agentes non solum contra iudæos: sed contra ipsum impe ratorem: cuius simulachrum melius poneretur in omni Iudæorū templo: quam in debito loco: cū utiq; decreto Cæsaris sit sancitū: unūquēq; habere in locis propriis potestatem. Verūtamen cum edī ctum imperatoris præcipientis: ut iure solēnitatibus suis utantur: & cū græcis pariter conuerfentur: contempseritis: risibile est si dicam cur mei iudicii fueritis immemores. Quapp eos qui cōtradictū Cæsaris talia commiserunt: cum etiam eorum iudices indignentur quando non propria uoluntate afferunt: sed impetu plebis impletum a centurione Procuro Vitellio ad me duci præcipio quatenus possint gestorū reddere rationem. Primates uero seu principes moneo: ut si nolint uideri hanc querelam sua uoluntate celebratam: culpabiles personas centurioni demonstrent: nullam seditio nis aut sitis relinquentes occasionem: quam scilicet maliuoli uenerari his operibus demonstrantur. Mihi nanq; & carissimo meo regi agrippæ nulla potior cura est: quam ne gens iudæorū occasionē sumat uindictæ gratia: ut ad tumultum seditionis accedat. Vt autem apertius sciatis quid & Cæsar ex huiusmodi causa præcepit: dicta eius alexādriæ destinata: huic scripturæ præposui quæ licet om nibus nota esse uideantur: tunc etiam apud tribunal meum carissimus mihi rex agrippa hæc legit: al legans: ut non oporteat eis dona imperatoris auferri. Agite itaq; me pronunciante ut decætero nul la seditionis aut turbæ quæratur occasio: sed unusquisq; suæ religionis iura sectetur. Petronius igitur hoc modo quæ fuerant cōmissa correxerit: ut denuo nihil possiet huiusmodi perpetrari. Rex au tem agrippa Symonem Cantherum pontificatu priuauit: & denuo Ionam anne constituit: eum scilicet existimans digniorem: cui tamen gratum non fuit tantam recipere dignitatem: pro qua resuppli cabat: hæc dicens. Tu quidem o rex meo honori congaudens: hanc mihi cōstituis proprio consi lio dignitatem: licet me ad pontificatum nunquā dignum iudicauerit deus: semel tamen cum indu

tus sim stola sacerdotii sufficit mihi: prius. n. sum dignius indutus: quã nunc denuo recepturus. Tu uero si modo uis: ut accipiat: dignior hunc honorem: agnosce: quia omni peccato mundior ẽ apud deum: & apud te rex frater mihi: qui posset ad hunc honorẽ dignus accedere. In his ergo sermõibus rex agrippa collaudans ionæ uoluntatem: præbuit Mathiæ eius fratri pontificatum: & non multo post tpe Perronio successit Marfus qui Syriam gubernabat. Syllas igitur p̄fectus regis agrippæ: quoniam in omni fortuna ei fidelis extiterat: & nec in periculoꝝ eius cõmunione recesserat: sed cum eo in manifestis laboribus atq; necessitatibus succubuerat: circa eum magnam habebat fiduciam concedere sibi petiit apud eum parem honorem pro amicitiarum pristina firmitate: & nequaquam pacie batur ei legaliter obedire: ita ut maxima ab eo beneficia postulando: honerosus esse uideretur: cum semetipsum imensa arrogatione glorificaret: & regi sæpius ad memoriam causas tristitiæ produceret ut studium quo tunc circa eum gerebat ostenderet. Quod cum crebro faceret ut mihi uidef improperare beneficia noscebatur. Cuius rex apertam fiduciam tolerare non potuit. Non est enim temporum ignobilium grata memoria: neq; sua uis agnoscitur: qui frequenter ea quæ præstat: improperat. Quid plura dum frequenter Syllas regis prouocaret iram: & ille plus indignationi quam rationi tribueret: non eum remouit a præfectura solũmodo: sed etiam reddẽdum uinculis in patriam destinauit. Cũq; eius ira longo fuisset tempore mitigata & p̄specta ratione in memoriam reuocasset: quantos pro eo labores ille pertulerat: eius remisit culpam. Die siquidem festiuo natiuitatis suæ: dũ cuncti quibus imperabat in leticia magna consisterent: Syllam reuocari iussit: secum scilicet cõmesurum. Ille uero modum libertatis quem iustum esse credebat: uenientibus ad se non tacuit dicẽs. En ad quẽ me honorem euocat rex: quem denuo post paululum ablaturus est. Quippe nec primos honores deuotionis exhibitæ custodiuit: qui iniuriis me afficere non quieuit. Cum qua ergo fiducia: aut qua conscientia ad eum ueniam. Quantis eum malis eripui: pericula quanta sustinui ut illi salus acquireretur & honor: pro quibus omnibus retributionem merui: uincula & carcerem tenebrosum. Nunquam ergo horum obliuiscar malorum: mihi enim pro bonis actionibus: etiam post solutionem carnis & animæ hæc memoria reseruat. Hæc loquens poscebat ut regi dicerentur Agrippæ. Qui dum eum cognouisset: aũo non posse mitigari: dimisit eum in carcere custodiri. Hierosolymorũ uero muros: qui circa nouam respiciunt ciuitatem: publicis sumptibus munitissimos latitudine & altitudine fabricatus est. & omni humano reddiderat tutamine fortiores: nisi Marfus Syriæ præses. Claudio Cæsari: quod agebatur suis litteris indicasset. Quãobrem Claudius rebellãdi causa suspicatus hoc fieri agrippæ mandauit: ut a murorum edificatione cessaret. Qui mox ut iussum agnouit: reluctandum ei non censuit. Fuit etenim rex iste natura bonus: & ab beneficia munifica præparatus: & ciuitatem propriis sumptibus exornare non tardus: ita ut sua claritate: muneribusq; gauderet: & fauorabiliter suæ uitæ iura disponderet: in nullo similis Herodi regi. Illi nãq; erat mens callida ad supplicia præparata: & aduersus odiosos sine retentatione perniciofa: græcis magisquã iudæis familiaris existens: & alienigenarũ ciuitates sæpe nobilitans: impensa magna pecuniarũ balnea: theatra: & rempla: porticusq; cõstituẽs: iudæorum uero ciuitatem nulla fabrica reparauit: nec aliquam eis præbuit impensam: unde potuissent habere eius memoriam. Mores autẽ agrippæ erant mansueti circa omnes beneficia similia conferebat. Alienigenis quoq; erat clemens etiam in illis dona suæ uoluntatis ostendens circa suam gentem pro modo benignus: & potius compassione pronus. Grata siquidem ei cõmoratio: atq; frequens in Hierosolymis erat: seq; in paterna puritate seruabat: nullaq; dies præteribat: hostiis uiduata solẽnibus. Quidam igitur in Hierosolymis uir nomine Symõ qui putabatur mandata legitima perfecte discernere multitudine in ecclesia congregata: cum rex Cæsareã perrexisset: eum accusare præsumpsit: quasi non sanctum: & iustum: suadẽs: uti rex prohiberetur a tẽpli limine: quo nisi dignis ingredi non liceret. Hæc ergo regi litteris indicata sunt a præfecto: quia Symon talia concionatus esset. Quem rex euocatum dum tunc esset in theatro: sedere iuxta se fecit: & sub silentio mitissime requisit. Dic mihi quid horum quæ hæc aguntur contra legem esse censetur: Ille uero nihil habens quod responderet: ueniam postulabat. Tunc rex circa eum magis placatus q̄ ab aliquo crederetur: iudicãs etiam mansuetudinem conuenire regi potius q̄ furorem muneribus honoratum remisit ad propria.

De honore quo Berythios honorauit: & de aduẽtu regũ ad ipsũ i ciuitate Tyberiada. CAP. VI.

T cum multis multa cõcesserit: præcipue berythios honorauit. Instruxit enim theatrũ amplitudine & pulchritudine præcipua decoratum: & amphiteatrum copiosa impensa constructum sed: & balneas & porticus celsis operibus exaltauit: nullaq; tenacitate sumptuum: aut pulchritudine sedauit: aut magnitudinem quãlibet imminuit: quorum omnium dedicationem largissime ac magnifice ministravit. Cum igitur in theatro spectacula celebraret: musica quæq; illic instrumenta perduxit: & uaria delectationum opa affluenter exhibuit. In amphiteatro at multitudini monomachorũ suam largitatem cuncte ostendit. Vbi uolẽs numero sitate concertantium delectationẽ spectantibus exhibere: alios septingentos pugnatuos emisit: quoscuq; malignos habuit: in hac actione distribuens: ut & illic hoc mō pugnarent: & opus belli uoluntas pacis existerent. Hos itaque passim hoc modo cunctos extinxit. Quibus spectaculis cele

bratis: in Tyberiadam urbem galileæ migravit: eratq; inter alios reges ualde cōspiciuus: ad quem uenit Cōmagenensis rex Antiochus: & damascenox Sigeramus: & Cōtis minoris Armeniæ qui etiã in pōto polemoniaco regnabat: pariter & Herodes frater eius qui & ipse Calcidis habebat imperiũ: habuitq; colloquium apud eos susceptione & amicitiiis ualde dignissimum ita ut ostenderet suæ sapientiæ culmẽ: & in p̄senti eos uideretur regaliter honorare. Sed his apud agrippam ita degētibus Marfus Syriæ præses aduenit.

Qualiter processit de ciuitate cum regibus in occursum Marfi: & p̄sidis Syriæ uel quali modo uitam finierit: cum non dedisset honorem deo: populo sibi attribuente honores diuinos & nō humanos in theatro: quare confestim sensit plagam dei.

CAP. VII.

u Erum Agrippa rex sciens eum honorabilem romanis esse processit e ciuitate: occursum ei: quasi ab stadiis .vii. Hoc etenim principium inimicitiarum circa Marsum fuit. Sed enim in tribunali agrippa inuitauit alios reges: quox concordia Marfo: & tanta pariter amicitia in suspitionẽ repente uenit: & nō credenti expedire romanis: reges huiusmodi habere consensum. Mox itaq; ad unũquẽq; mittens: mandauit: ut non segniter ad propria remearent. Hæc agrippa dolenter accepit: & propterea quidẽ Marfo factus est inimicus. Mathia uero pontificatu spoliato: pro eo constituit sacerdotem Elioneum Cantheræ natum. Igitur cum tertium annum iudeæ cōpleisset in regno: uenit in Cæsaream ciuitatẽ: quæ primitus turris Stratonis appellabatur: ibiq; spectaculum ad honorẽ Cæsaris pro eius salute celebrabat: ad quã festiuitatem omnis prouinciæ multitudo nobilium: simul & procerũ una conuenerant. Secunda uero spectaculorũ die: stola uestitus undiq; argento contexta: ita ut textus esset ualde mirabilis: uenit ad theatrum incipiente diẽ: & primis radiis sole oriente dimissis: argētĩ claritas repperussa fulgorem reddit ualde perspicuum: & oculis insipientibus formidandũ. Mox aut̄ adultores uoces fauorabiles emittebant: q̄ nec illi bonæ pro ueritate uidebantur: deum scilicet appellantes eũq; atq; dicẽtes propicius esto nobis: quia licet hæctenus te uelut hoĩem timueris: attamen iam nunc superioris naturæ te esse conspiciamus. Has aut̄ uoces rex nequaquã compescuit: nec impia eorũ uerba compressit. Post paululum uero respiciens uidit supra suum uerticẽ in quodam culmine sedentẽ bubonem: quẽ etiam mox esse maloꝝ casum intellexit qui fuerat ei aliquando bonoꝝ. Mox ergo passionẽ mortiferam corde suscipiens: & uehemẽter uteri dolore percussus: respiciensq; suos amicos: ergo inquit uester deus: uitã iam mutare compellor. Repente nanq; increpitus sum: cum mēdaces ad me clamarent: nam qui uocabar imortalis a uobis: ecce iam ducor ad mortẽ. Suscipienda est sententia quæ profertur a deo. Viximus etenim non prauẽ: sed claritatem beatitudinis appetentes. Hæc cum dixisset: crescente dolore comprimebatur. Tum cum festinatione ad regalia reportatus est: & sermo apud cunctos egressus est: quia indubitanter moriturus esset. Mox itaq; cuncti cum coniugibus simul & liberis lege patria in saccis iacentes: deprecabantur pro rege deum & omnia luctu gemituq; complebantur. Rex autẽ cum in domo sublimiore iaceret: deorsum respiciens: atq; uidẽs eos prostratos esse: nec ipse a lachrymis potuit abstinere. Quinq; uero diebus continuo uentris dolore confectus: uita priuatus est hæbens annum ætatis quartum & quinquagesimum: septimũ uero regni. Quatuor nanq; sub Cæsare Gaio regnauit annis sub Philippo tetrarcha tribus: quartum uero cum Herode tres aut̄ reliquos sub Claudii compleuit imperio in quibus & Iudæam percepit: & Samariam: atq; Cæsaream: & tributa sui innumera auxit imperii. Multum tamen a diuersis mutuum sumpsit. Nam cum esset ualde munificus supplicatibus larga munera conferebat: & dona sine aliqua parcitate præbebat. Igitur cū mors eius populis esset ignota: conspirantes simul herodes Calcidis rex: & Thelcia præfectus: & regis amicus Aristonem quendam fidelissimum ministroꝝ destinauerunt & Sylam quõ eorum erat inimicus quasi iubente rege peremerunt.

Mortuo rege Agrippa: Cæsarienses uel Sebasteni indecenter blasphemabant defunctum: statuas quoq; filiarum eius diripientes: contumeliose tractauerunt.

CAP. VIII.

r Ex igitur Agrippa hoc modo cōuersatus discessit a uita qui de suo genere filium dereliquit Agrippã noĩe: agētẽ septimum & decimum ætatis annũ: & filias tres: quarum alia q̄dem noĩe Beronice sextodecimo ætatis anno Herodi patris fratri uidebatur esse cōiuncta: uirgines aut̄ duæ erant: Maria & Drusilla: Maria q̄dem decimum agens annum: Drusilla uero sextũ. Eratq; desponsata a suo patre maria Archelao Celeusi: filio: Drusilla uero filio Antiochi Cōmagenensis regis q̄ dicebatur Epifanes. Cũq; mors agrippæ cūctis innotuisset: Cæsarienses & Sebasteni benefactoꝝ eius imemores: pessimas res egerunt blasphemantes uehementer indecenterq; defunctũ. Sed & militũ q̄ tunc aderat multitudo in domũ eius abeuntes: & statuas filiarum regis uirginũ diripiẽtes: pariter ad loca fornicaria detulerunt: & statuẽtes eas in publico reclinantes eis sedas cōtumelias inferebant: & turpiora facinora quã dici fas est scelestis actibus adĩplebant: celebrãtes cōuiuia publica coronati: & madẽtes unguẽtis & oleo: sacrificia pariter exhibẽtes: prædique sibimet alterutriꝝ regia morte reddentes. Erant at̄ imemores nō solũ agrippæ: q̄ multas eis pbuerat largitates: sed et̄ aui eius herodis: q̄ ipsas ciuitates instruxerat: porticusq; simul & tẽpla claris pbabat fabricatus impensissimilius uero defuncti agrippa erat tunc Romæ: & alebatur a Cæsare.

Post mortem Agrippæ: Claudius Cæsar Cuspium Fadum mittit præfectum in Iudæam: cui et iniūgitur ultio exercenda in Cæsarienses: & Sebastenos p defuncti Agrippæ cōtumeliis. CAP. IX.

Vnc Claudius audiēs Agrippam fuisse defunctum: & Sebastenos atq; Cæsariēses e mortuo cōtumelias intulisse: graui dolore perculsus est: eratq; præparatus ut eius filiū Agrippam in illius regnum dirigeret successorem: uolens etiam iusiurandum quod cum illo habuerat confirmare. Et conuocatis amicis indicauit: quod deliberaret super commendo suo fidei puero: interrogans quid & ipsis uideretur: utrum cogitata de hoc manere: uel non dicerent: qui perspecto Cæsaris aīo prudentius aliqd consiliati sunt: collaudantes quidem benignitatis eius propositum: uoluntate autē eius incautam esse dicētes: ut puero: qui nec infantiles annos excesserat: magnitudinem tanti regni cōmitteret: cui esset impossibile tanta gubernacula detinere. Cūq; uideret eos recte locutos Cæsar: præfectum in iudæam totumq; regnum direxit Cuspiū Fadū. quo facto et honorem defuncto præstitit: ne Marsum ad eius regnū: qui illi fuerat inimicus eueheret. Præ oībus autē Fado præcepit Claudius: ut Cæsarienses & Sebastenos pro defuncti contumeliis coherceret. Cohortes uero Cæsariensiu & Sebastenog; quinque numero in Pōtum trāsferri iussit ut ibidem militarent: & ex neruis romanog; in syria constitutis eligerent milites qui eorū loca conplerent. Sed nequaquā tali iussione migrati sunt. Mittentes nanq; legationem ad Claudiū supplicauerunt: & in Iudæa consistere meruerunt. Vnde etiam futuris temporibus causa maximarum calamitatum Iudæis effecturi sunt: sumentes in initio semina belli sub Floro. Quamobrem tempore quo Vespasianus uicit: sicut post paululum referemus: eos ex illā regione migravit.

Incipit Liber. xx. antiquitatis Iudaicæ.

Quemadmodum Claudius post Agrippæ mortem: in Syriam misit successorem Marso Cassiū Longinum: & quia Fadus missus procurator Iudæa indignatus Iudæis qui transfluum erant positi: quia præter uoluntatem suam contra Philadelphenos arma sumpserunt: tres uiros priores ipsoꝝ comprehendens: unum occidit: duobus fugam immisit: & de Ptholomeo principe latronum ad eū deducto & occiso. CAP. I.

M Oriente itaque Agrippa rege: sicut in libro præcedēte narrauimus: Cæsar Claudius misit successorem Marso Cassium Longinum: memoria conferens hoc defuncti: a quo uiuente rogatus fuerat: ne Marsus ulterius Syriæ præsideret. Fadus inter hæc dum præfecturæ culmine in iudæam uenisset: comperit Iudæos habitantes trans fluum contra Philadelphenos habentes contentionem pro finibus uici: cuius nomen est Meas. Erantque illic armatorum plurimi congregati: qui præter uoluntatem primatum suorum sumentes arma: multos Philadelphinorum peremisse noscuntur. Hæc audiens Fadus: uehementer accensus est: eo q; non eius reseruassent iudicio qui se dicebant a Philadelphenis fuisse lesos: sed usque ad manum uenissent. Qui sumens tres priores ipsius seditionis alligari præcepit. Deinde quendam eorum Antibam nomine iussit occidi: duobus autem reliquis: Amaraco & Eleazaro: fugam immisit. Ptolomeus autem princeps latronum: & qui multa mala Idumæis & Arabis frequenter intulerat non multo post ad eum deductus: morte multatus est. Hoc itaq; modo cuncta Iudæa latronibus est purgata: Fadi prouidentia atq; sollicitudine.

Quia Fadus procurator Iudææ: & Cassius Longinus præses Syriæ præceperunt Iudæorum primoribus ut talarem tunicam: & pontificalem uestem in Antonia constituerent sub potestate Romanorum sicut & prius. CAP. II.

I S quoq; Fadus tunc cunctos uocans sacerdotes & priores Hierosolymitarum: admonuit eos. ut talarem tunicam: & sacerdotalem stolam qua solus pontifex indui solet: in Antonie castro reponerēt: ut sicut prius in Romanorum potestate iacerent. Illi uero nequaquam contradicere præsumpserunt: sed rogabant Fadum atq; longinum: nam & ipse cum multo exercitu ad Hierosolymam uenerat: metuens ne præceptis Fadi multitudo resisteret Iudæorum: & ab eis suppliciter exorabant: ut concederent legationem ad Claudiū destinari: quatenus ab eo peterent: ut sacerdotalem uestem haberent in propria potestate: & ipsi sustinerent donec Claudii responsa perciperent. Illi uero ita se hæc præstare dixerunt: si eorum filii obsides præberentur. Quibus obedientibus filiosque dantibus legati sunt missi. Cunque romam uenissent: audiens Agrippa iuuenis defuncti filius causam aduentus eorum. Erat nanque sicut prædiximus apud prædictum Claudiū: Cæsari supplicauit: ut eisdem Iudæis concederet: mittens ad Fadum sua scripta: quæ de sacerdotali ueste poscebant. Vocans itaq; Claudius legatos Iudæorū: promisit se concedere quæ petebāt iussitq; ut Agrippæ gratias dignas exoluerent: cuius præcibus hæc eis iura donaret. Quamobrem huiusmodi ad Fadum misit epistolam.